

AVSTRIJA / SKORAJ TRI MESECE PO PREDČASNIH DRŽAVNOZBORSKIH VOLITVAH

Kancler Schüssel se je vnovič odločil za vlado s svobodnjaki

To kljub nasprotovanju uglednih politikov v ljudski stranki - Avstrijci se sprašujejo, zakaj so novembra sploh volili

DUNAJ - 88 dni po predčasni volitvah v Avstriji, je končno padla kocka: vodstvo konservativne ljudske stranke (ÖVP) kanclerja Wolfganga Schüssla se je v četrtek ponoči odločilo za obnovo koalicijske vlade z desničarskimi svobodnjaki (FPÖ). Torej s stranko, ki je sele pred pol letom »razstrelila« ne le v Avstriji, temveč v celi Evropi sporno crno-modro vlado. Po besedah kanclerja Schüssla naj bi pogajanja o skupnem vladnem programu trajala samo nekaj dni, tako da bo vlada oblikovana predvidoma se v tem mesecu. Kot je znano, je Schüsslova ljudska stranka na predčasnih volitvah s 43 odstotkov glasov in 79 od skupno 183 poslanskih mest postala zdaleč najmočnejša stranka pred socialdemokrati (37 odstotkov/69 poslancev), hudo porazenimi svobodnjaki (10 odstotkov/18 poslancev) in Zelenimi (9,5 odstotka/17 poslancev).

Socialdemokrati, ki so do zadnjega trenutka upali na veliko koalicio, so se na Schüsslovo odločitev odzvali z ogorčenjem, predstavnica stranke Zelenih Petrovič pa je obnovo crno-modre koalicije komentirala tako kot večina avstrijskih medijev in tudi večina Avstrijcev, namreč zakaj je septembra lani Schüssel sploh razpustil vlado in razpisal predčasne volitve.

Svoje razočaranje tudi ni skrival zvezni predsednik Thomas Klestil, zagovornik velike koalicije med ljudsko stranko in socialdemokrati. »Zvezni predsednik je odločitev ÖVP vzel na znanje«, je bil kratak ko-

Wolfgang Schüssel

Herbert Haupt

mentar iz pisarne prvega moza v avstrijski državi.

Odločitev za nadaljevanje komaj propadle koalicije je tudi v ljudski stranki vzbudila dokaj močne odmeve oz. nesoglasja, saj sta se proti koaliciji s svobodnjaki izrekla dezeln glavarja Nizje in Zgornje Avstrije Erwin Pröll in Josef Pühringer, dezeln glavar Tirolske Herwig van Staa ter predsednik gospodarske zveze ÖVP Christoph Leitl pa sta se pri glasovanju vzdržala. Glavni argument proti obnovitvi crno-modre koalicije je bila nestabilnost svobodnjakov in s tem tudi povezana nevarnost, da vlada vnovič ne bo držala celo stiri letno mandatno dobo. Konkretno je bilo receno, da nikakor ni jasno, kdo ima v svobodnjaški stranki glavno besedo, sedanjí predsednik in Haiderjev prijatelj Herbert Haupt, industrialec Thomas Prunzhorn ali celo Haider sam, ki je v zadnjih tednih molčal in čakal na odločitev na Dunaju.

Kancler Schüssel je odločitev za vnovično sestavo vlade s FPÖ poudaril,

kar bi pomenilo, da se je ljudska stranka v času pogajanj s socialdemokrati in Zelenimi paralelno pogajala tudi s svobodnjaki. Za »galerijo« je Haupt se dostavil, da svobodnjaki »seveda ne bodo sli za vsako ceno v vlado«.

Za socialdemokrate je po odločitvi za svobodnjake jasno, da gredo v opozicijo ter da za ljudsko stranko v primeru propada pogajanj s FPÖ ne bo »druge prilagoditve«. Za predsednika SPÖ Alfreda Gusenbauerja pomeni odločitev »zapravljeno priložnost za Avstrijo«, socialdemokratski dunajski zupan Michael Häupl pa je Schüsslovo odločitev za FPÖ označil za »primitivno in brez vsakršno fantazijo«, Schüsslu da je v glavnem šlo za

ohranitev oblasti, in to za najmanjšo ceno. Klubski predsednik SPÖ Josef Cap je temu dodal, da je Schüsslo spet enkrat dokazal, da prednjaci osebni interes pred državnimi. Menil je se, da se bo vnovična Schüsslova avantura končala kot prva - s predčasnimi volitvami.

Za stranko Zelenih je Madelaine Petrovič, namestnica predsednika vander Bellena, menila, da se bo ogromna večina Avstrijcev in Avstrijk zdaj sprasevala, zakaj sploh volitve, če je rezultat isti kot pred volitvami. Tako Petrovičeva kot tudi vsi ugledni politiki iz vrst socialdemokratov pa soglasajo tudi v tem, da pomeni obnovo konservativno-desničarske vlade hud udarec za repu-

tacijo Avstrije v mednarodni javnosti.

Kot se je včeraj izvedelo, bodo svobodnjaki v novi Schüsslovi vladi zastopani samo se z največ tremi ministri (doslej pet) ter največ dvema državnima sekretarjema (doslej štiri). Povsem odprto je vprašanje, kateri svobodnjaški politiki bodo zastopani v novi vladi in v katerih funkcijah, prav tako, kdo bo poleg predsednika Haupta in vodjo poslanskega kluba FPÖ Schweitzerja se v pogajalski ekipi svobodnjakov.

Na Koroskem je napoved obnove crno-modre vlade izzvala vroče razprave med deželnozborskimi strankami. Socialdemokrati so menili, da ima obnovo koalicije med ljudsko

in svobodnjaško stranko zvezni ravni posledice tudi za deželno politiko ter da sta se obe stranki že dogovorili za koalicio po deželnozborskih volitvah marca prihodnje leto na Koroskem. Predsednik ljudske stranke na Koroskem Georg Wurmitzer je takšen dogovor sicer zavrnil, hkrati pa je dezelnega glavarja Haiderja v luči dogajanja na Dunaju pozval k tesnejšem sodelovanju na deželni vladi.

Haider sam je včeraj samo menil, da bi imel vstop svobodnjakov v novo zvezno vlado pozitiven učinek, saj bodo svobodnjaški člani vlade oz. parlamenta zagotovili, da bo Koroska »s strani Dunaja primerno upoštevana.«

Ivan Lukan

VOJNI ZLOČINI / ARETIRAN JE BIL V TOREK V KRANJSKI GORI

Slovenija prejela zahtevo haškega sodišča za izročitev kosovskega Albanca Limaja

LJUBLJANA - Tiskovni predstavnik ministrstva za pravosodje Franc Stanovnik je včeraj potrdil, da so v četrtek prejeli uradno zahtevo z ustreznimi dokumentacijo haškega Mednarodnega sodišča za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije za izročitev kosovskega Albanca Fatmirja Limaja, ki ga je slovenska policija v torek aretirala v Kranjski Gori. Po besedah Stanovnika je ministrstvo za pravosodje zahtevo že predalo senatu vrhovnega sodišča, ki bo v prihodnjih dneh sprejel odločitev o izročitvi. Kot je napovedal Stanovnik, naj bi se primer razpletel prihodnji teden.

Stanovnik je ob tem zanimal trditve, da naj bi bila Limaju s posebnim letalom omogočena vrnitev na Kosovo,

ministrstvo pa v zvezi s tem tudi ni prejelo nobene pobude. Predsednik Demokratske stranke Kosova (DSK) Hashim Thaqi je sicer v četrtek na novinarski konferenci v Pristini dejal, da je vodja misije ZN na Kosovu Michael Steiner omogočil, da se lahko Limaj iz Slovenije s posebnim letalom vrne na Kosovo, kjer bi se dan kasneje prostovoljno predal haškemu sodišču. Steiner je sicer po včerajšnjih pogovorih s Thaqijem pojasnil, da sam ne more vplivati na haške predstavnike, da bi Limaju omogočil vrnitev na Kosovo, oziroma da bi se Limaj lahko branil s prostosti.

Po Stanovnikovih besedah so Limaja v Sloveniji aretirali na zahtevo haškega tožilstva, kar je doslej tudi edi-

na zahteva, ki so je v zvezi z osumljenjem prejeli slovenski organi. To je tudi edini stik, ki ga s haškim sodiščem ima ministrstvo za pravosodje. Na podlagi zakona o sodelovanju Slovenije s haškim sodiščem je, kot je pojasnil Stanovnik, Slovenija dolžna izročiti osumljenca haškemu sodišču.

Limaj je trenutno v priporu v Ljubljani. Gre za enega od starih kosovskih Albancev, nekdanjih pripadnikov razpuščene Osvobodilne vojske Kosova (OVK), ki jih sodišče v Haagu obtožuje vojnih zločinov na Kosovu. Obtoženi so nezakonitega odvzema prostosti, mučenja in uboja več kot 23 kosovskih Albancev in Srbov v taborišču OVK v naselju Lapušnik v obdobju od maja do julija 1998. (STA)

BASKOVSKA DEŽELA / PO ZAPRTJU DNEVNIKA EGINKARIA IN ARETACIJI VODILNIH KADROV

Danes v San Sebastianu protestna manifestacija

Velika solidarnost španskega tiska in glavnine baskovskih politikov, precejšnja zadržanost socialistov in molk ljudske stranke Izšel nadomestni baskovski dnevnik Egunero - Protesti evropskih manjšinskih organizacij in najvišjih južnotirolskih politikov

BILBAO - Danes popoldne bo v San Sebastianu protestna manifestacija proti zaprtju baskovskega dnevnika Egunkaria. Pričakujejo, da se je bo udeležilo veliko število ljudi, udeležbo pa so že napovedali tudi trije člani baskovske vlade, med temi ministrca za kulturo Miren Azkarate, ki pripada večinski vladni stranki PNV (Baskovska nacionalistična stranka). Sicer pa je novica o zaprtju dnevnika in aretaciji njegovih voditeljev vzbudila val ogorčenja po vsej Spaniji. Ves tisk o dogodku poroča z velikim podudarkom, iz člankov pa izhaja velika zaskrbljenost za svobodo tiska in informacije v Spaniji. Mnogo je tudi izrazov solidarnosti, od vsepovsod pa prihajajo zahteve, naj začne Egunkaria cimprej ponovno izhajati. Včeraj pa se je v kioskih pojavil nadomestni časopis Egunero (beseda pomeni »vsak dan«), ki so ga napisali novinarji Egunkarie, ki so se na prostosti. Natisnili so 50.000 izvodov, naklada pa je v kioskih posla v prvih jutranjih urah. Vseh 16 strani časopisa je namenjenih zaprtju dnevnika Egunkaria in aretaciji njegovih vodilnih kadrov.

Včeraj se je z uradnim stališčem oglašila tudi opozicijska socialistična stranke

Poslanci baskovske stranke PNV so včeraj v parlamentu demonstrativno brali nadomestni dnevnik Egunero

PSOE; njen glasnik v madridskem parlamentu Jesus Caldera je zahteval, naj se preiskava, na osnovi katere je prišlo do zaprtja Egunkarie zaradi domnevne povezave z organizacijo ETA »zaključijo cimprej«, da bi tako dnevnik ponovno izhajal. Na tiskovni konferenci je Caldera izjavil, da

sicer spoštuje sklep madridskega sodnika, vendar ocenjuje, da morajo biti tudi take odločitve v skladu z ohranitvijo svobode izražanja. Sicer pa socialisti pravijo, da je treba za zmago nad teroristi onesposobiti vse strukture, ki organizaciji ETA zagotavljajo kakršnokoli podporo.

Danasnjo manifestacijo je sklicala organizacija Kontseiloua, ki je nekakšna krovna organizacija socialnih in kulturnih ustanov v baskovski deželi. K njej je, kot receno, pristopila ministrca za kulturo, ki je poudarila, da namerava s svojo prisotnostjo poudariti »nedvoumno podporo baskovskemu izobraževalnemu sistemu, baskovskim solam, baskovskemu kulturnemu življenju in baskovskim sredstvom obveščanja.« Dodala pa je, da se bo manifestacija udeležila z namenom, da »razgali interes Ljudske stranke in nekaterih sektorjev socialistične stranke, da z nasiljem onemogocijo baskovske sole, kulturo in sredstva obveščanja.«

Baskovski minister za pravosodje Joseba Azkarrega pa je dejal, da postavlja skupno stališče sodstva in notranjega ministrstva v dvom naceo delitve oblasti v državi. »Se nikoli nismo videli, da bi se sodna in izvršna oblast dogovarjali o vsebini sporočila, s katerim utemeljujeta zaprtje nekega sredstva obveščanja,« je dejal in poudaril, da kaj takega ne sodi v sodobno družbo.

Medtem pa prihajajo nove reakcije tudi iz vrst manjšin drugod po Evropi. Zelo aktivni so predvsem na Južnem Tirolskem, kjer je evropski poslanec Michl Ebner že

vložil vprašanje v Evropskem parlamentu, v katerem je med drugim zapisal, da v neki demokratični državi ni naravno, da oblast zapira časopise. Predsednik Južnotirolske ljudske stranke Siegfried Brugger je v svojem sporočilu opozoril, da je take stvari na Južnem Tirolskem počenjal fasizem. Predsednik baskovske pokrajine Luis Durmwalder pa je menil, da mora biti vedno zajamčeno svobodno izražanje mnenja.

Uradni protest je včeraj objavil tudi Evropski urad za manj razširjene jezike (EBLUL). V njem je zapisano, da je nesprejemljivo, da je bil zaprt edini baskovski dnevnik. »To je zelo hud napad na svobodno izražanje in na baskovski jezik,« je receno v sporočilu, ki tudi navaja, da so dnevnik Egunkaria resno uporabljali v baskovskih solah kot podlago za učenje jezika. »Zaprte dnevnika je ukrep, ki ni v skladu z demokracijo,« je se receno v sporočilu manjšinske organizacije. Njen predsednik Bojan Brezigar pa je v izjavi za tisk poudaril, da EBLUL ocenjuje ukrep španskega sodstva za »grobo kršitev manjšinskih pravic in pravice do informiranja«, in dodal, da je še zlasti za manjšinske skupnosti pomembno, da imajo dnevnik v lastnem jeziku.«